

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP SỬ DỤNG THIẾT BỊ DẠY VÀ HỌC MÔN HÓA HỌC TRONG VIỆC ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN

TỔNG QUAN

Đổi mới phương pháp giảng dạy (PPGD) là một vấn đề nhạy cảm và đang rất được quan tâm không chỉ riêng trong ngành giáo dục mà còn đang trở thành một vấn đề xã hội hiện nay. Trong việc đổi mới PPDH ở các trường THPT thì thiết bị dạy học (TBDH) là yếu tố đặc biệt quan trọng, giữ vai trò không thể thiếu trong quá trình này. TBDH vừa là nguồn tri thức, vừa là phương tiện chứa đựng chuyển tải thông tin và điều khiển hoạt động nhận thức của HS. Hiện nay các nước trong khu vực và các nước phát triển trên thế giới đều rất quan tâm, đầu tư cơ sở vật chất, TBDH cho hệ thống trung học phổ thông và tập trung nghiên cứu tìm các giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học để đổi mới phương pháp dạy học. Ở nước ta, trong lộ trình đổi mới giáo dục phổ thông, việc đổi mới PPGD phải gắn liền với TBDH, nhà nước đã cố gắng trang bị cho các nhà trường trung học phổ thông tương đối đầy đủ các loại thiết bị dạy học dùng riêng tối thiểu cho các môn học nói chung và môn Hóa học nói riêng như: tranh ảnh, mô hình, dụng cụ thí nghiệm, hóa chất, băng đĩa, các thiết bị giảng dạy (máy tính, máy chiếu,...),... Hóa học là một môn khoa học thực nghiệm, các TBDH này nếu được giáo viên sử dụng dưới góc độ đổi mới phương pháp dạy của giáo viên, phương pháp học của học sinh sẽ hỗ trợ và đẩy mạnh các hoạt động nhận thức của học sinh, phát triển óc quan sát, khả năng phân tích, tổng hợp so sánh và tạo hứng thú học tập bộ môn hóa học một cách đáng kể.

Nhận thức được tầm quan trọng của việc đổi mới phương pháp dạy học, nhiều trường trung học phổ thông trong cả nước đã có những cố gắng nghiên cứu đổi mới phương pháp dạy học và đã đạt được những tiến bộ trong việc phát huy tính tích cực của học sinh, nhiều trường trung học phổ thông ở thành phố Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Cần Thơ, Hưng Yên, Vĩnh Phúc... đã có nhiều sáng kiến sử dụng thiết bị dạy học để đổi mới phương pháp dạy học. Tuy nhiên, hiện nay mặc dù hầu hết các trường trung học phổ thông đã được trang bị tương đối đầy đủ bộ TBDH môn Hóa học tối thiểu của lớp 10, 11, 12 (theo quy định của Bộ Giáo dục & Đào tạo), nhưng còn rất nhiều trường sử dụng TBDH để đổi mới PPGD Hóa học chưa thực sự triệt để và hiệu quả do nhiều nguyên nhân khác nhau. Đa số giáo viên vẫn sử dụng nhiều các phương pháp dạy học truyền thống, đặc biệt là thuyết trình (dạy chay), vì vậy chưa phát huy tính tích cực và sáng tạo của học sinh, không nâng cao hiệu quả học tập và do đó không những để lãng phí một khối lượng lớn tiền bạc mua sắm thiết bị dạy và học mà mục tiêu dạy học cũng không đạt được như yêu cầu. Trên thực tế, Hóa học cũng không phải là một môn học đơn giản và dễ hiểu đối với đa số học sinh. Là một môn khoa học thực nghiệm, gắn liền với sự biến đổi vật chất, gắn bó mật thiết với đời sống liên quan đến rất nhiều ngành sản xuất mà học sinh chỉ học bằng cách tưởng tượng thông qua lời nói của giáo viên hay nhiều hơn là tranh ảnh thì quả thật là quá trừu tượng và khó hiểu. Vì vậy mới có hiện tượng một số lượng không nhỏ học sinh đạt điểm tổng kết môn Hóa học không cao, thậm chí là có những học sinh học tốt các môn khoa học tự nhiên khác như toán học, vật lý, sinh học cũng có kết quả học tập môn Hóa học không như mong muốn. Đây là một hiện tượng minh chứng cho PPGD Hóa học chưa đạt được mục tiêu chung cũng như phản ánh sự đổi mới PPGD Hóa học chưa đồng bộ, chưa toàn diện và chưa hiệu quả.

MỤC TIÊU

Điều tra, đánh giá thực trạng về thiết bị và sử dụng thiết bị dạy và học vào việc đổi mới phương

pháp giảng dạy môn Hóa học trong các trường trung học phổ thông trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên;

Đề xuất giải pháp về thiết bị và sử dụng thiết bị dạy và học để đạt kết quả cao hơn trong thời gian tới.

NỘI DUNG

- Nghiên cứu cơ sở lý luận về việc sử dụng thiết bị dạy và học trong đổi mới phương pháp giảng dạy hóa học ở cấp trung học phổ thông và áp dụng tại tỉnh Thái Nguyên.
- Khảo sát thực trạng về thiết bị và sử dụng thiết bị dạy và học hóa học tại các trường trung học phổ thông trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên (Phòng vấn, lập phiếu điều tra,...).
- Xây dựng, đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả sử dụng thiết bị dạy và học hóa học tại các trường THPT trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên. (Bao gồm cả lấy ý kiến chuyên gia, viết các tài liệu khoa học chuyên môn về sử dụng TBDH Hóa học trong đổi mới PPGD, xây dựng các băng đĩa sử dụng trong giảng dạy hay băng đĩa hướng dẫn, tài liệu về sử dụng các phần mềm chuyên dụng trong giảng dạy hóa học,... hoặc tổ chức các hội nghị, hội thảo hay các lớp học chuyên đề về sử dụng TBDH trong giảng dạy Hóa học ở trường THPT)
- Thử nghiệm các giải pháp, ứng dụng mô hình tại một số trường THPT trên địa bàn một số huyện thị của tỉnh.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- Phương pháp nghiên cứu lý thuyết các luận cứ trong khoa học xã hội nhân văn
- Phương pháp khảo sát thực tế (phỏng vấn, phiếu điều tra,...), phân tích, tổng hợp tài liệu
- Phương pháp chuyên gia
- Thu thập và xử lý các thông tin, các luận điểm khoa học xã hội nhân văn đề xuất và thử nghiệm các giải pháp phù hợp với đặc điểm kinh tế xã hội tỉnh Thái Nguyên.

HIỆU QUẢ KTXH

- Giáo dục, đào tạo: Nâng cao chất lượng dạy và học Hóa học trong hệ thống giáo dục phổ thông nói chung và tại tỉnh Thái Nguyên nói riêng.
- Kinh tế, xã hội: Sử dụng triệt để, hiệu quả TBDH đã được trang bị cho các trường THPT, chống lãng phí đối với các TBDH mà nhà nước đã đầu tư
- An ninh, quốc phòng: Hóa học là một môn học gắn bó chặt chẽ với vấn đề an ninh quốc phòng. Việc nâng cao chất lượng dạy và học hóa học là tạo ra những tiền đề quan trọng đảm bảo an ninh quốc phòng lâu dài.

ĐƠN VỊ SỬ DỤNG

Các trường THPT trên toàn tỉnh nói riêng và hệ thống các trường THPT nói chung